

Förskolorna i Malung-Sälens kommuns
likabehandlingsplan/plan mot kränkande
behandling
2023/2024

Inledning

Planen mot diskriminering och kränkande behandling handlar om att främja barns lika rättigheter och möjligheter i förskolan, att skapa en förskola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. En trygg miljö i förskolan är en förutsättning för att barn ska kunna utvecklas. Från och med 1 januari 2009 regleras likabehandlingsarbetet i två regelverk, diskrimineringslagen och 14 a kap. i skollagen. Lagarna förbjuder diskriminering och kränkande behandling och ställer krav på att verksamheten bedriver ett målinriktat arbete för att främja barns lika värde och möjligheter samt för att förebygga trakasserier och kränkande behandling. Förskolorna ska varje år upprätta två planer för likabehandlingsarbetet, en likabehandlingsplan och en plan mot kränkande behandling. De båda planerna kan sammanföras till en, så länge innehållet uppfyller lagarnas krav. (DO, BEO & Skolinspektionen).

På förskolan skall vi arbeta för alla barns lika värde och rättigheter oavsett

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

Definitioner av de sju diskrimineringsgrunderna (www.do.se)

Kön

Begreppet kön innebär att någon är kvinna eller man. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas en individs nationella och etniska ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Nationellt ursprung betyder att personer har samma nationstillhörighet, som till exempel finländare, polacker eller svenskar. Etniskt ursprung innebär att personer har ett relativt enhetligt kulturmönster. Som exempel kan nämnas att en person tillhör någon av de nationella minoriteterna såsom samer och romer.

Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning

Med religion avses religiösa åskådningar som exempelvis hinduism, judendom, kristendom och islam. Annan trosuppfattning innefattar sådana övertygelser som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism och agnosticism.

Politiska åskådningar och etiska eller filosofiska värderingar som inte har samband med religion omfattas inte av diskrimineringslagens skydd.

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga. Det kan vara till följd av en skada eller en sjukdom fanns vid födseln, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå. Tillfälliga begränsningar av en persons funktionsförmåga är inte en funktionsnedsättning i diskrimineringslagens mening.

Funktionsnedsättning innebär en nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga. Det är alltså något som en person har, inte något som en person är. En funktionsnedsättning kan märkas mer eller mindre i olika situationer som till exempel allergier, dyslexi, hörsel- och synskador med mera.

Sexuell läggning

Lagen definierar sexuell läggning som homosexuell, heterosexuell och bisexuell läggning.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Med könsidentitet och könsuttryck avses i lagen att någon inte definierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel (eller på annat sätt) ger uttryck för att tillhöra ett annat kön än det som registrerats för hen vid födelsen. Begreppen omfattar dels en persons mentala eller självupplevda könsbild, dels hur någon uttrycker det som kan kallas personens sociala kön, till exempel genom kläder, kroppsspråk, smink eller frisyr.

Diskrimineringsgrunden avser vad som ofta brukar kallas transpersoner. Det är ett paraplybegrepp för människor vars könsidentitet eller könsuttryck tidvis eller alltid skiljer sig från normen för det kön som registrerats för dem när de föddes.

Personer med intersexvariation omfattas också av skyddet mot diskriminering som avser könsidentitet eller könsuttryck.

Personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet omfattas av skyddet mot diskriminering som avser diskrimineringsgrunden kön.

Ålder

Ålder innebär uppnådd levnadslängd. Alla människor, oavsett ålder omfattas av lagens skydd mot diskriminering.

Var och en som verkar inom förskolan ska främja aktning för människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män, flickor och pojkar, samt solidaritet mellan människor. Inget barn ska i förskolan bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. (Lpfö18 s.5.)

Definitioner:

Diskriminering

Diskriminering är när förskolan på osakliga grunder behandlar ett barn sämre än andra barn och missgynnandet har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller ålder.

Diskriminering kan till exempel ske genom förskolans regler eller rutiner. Ett barn kan också bli diskriminerat om barnet blir särbehandlat på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Direkt och indirekt diskriminering

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Med direkt diskriminering menas att ett barn behandlas sämre än andra barn. Ett exempel kan vara när en pojke går före en flicka i kön till en förskola med motiveringen att det redan går så många flickor på den aktuella förskolan.

Men man kan också diskriminera genom att behandla alla lika. Det är det som kallas indirekt diskriminering. Det sker när förskolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck samt ålder. Om exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar förskolan indirekt de barn som till exempel på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker ett barns värdighet. Trakasserier och kränkande behandling kan vara

- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, alla går när man kommer)
- texter och bilder (teckningar, lappar och fotografier).

Både förskolepersonal och barn kan göra sig skyldiga till trakasserier. Det är trakasserier även när ett barn kränks på grund av en förälders eller syskons sexuella läggning, funktionsnedsättning med mera.

Kränkande behandling

är uppträdande som kränker ett barns värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund. Det kan vara att retas, mobba, frysa ut någon, knuffas eller att rycka någon i håret. Både förskolepersonal och barn kan göra sig skyldiga till kränkande behandling.

Trakasserier

är uppträdande som kränker ett barns värdighet och som har samband med

- kön
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- ålder

Vi accepterar inte några former av kränkande behandling. Det är all personals skyldighet att vara mycket tydlig i markeringar när det gäller kränkande ord och handlingar. Vi skall reagera direkt och tydligt. När föräldrar eller andra vuxna finns i förskolan gäller förskolans likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling även för dem.

Vår Vision

På vår förskola skall varje barn känna trygghet, utveckla sin egen identitet och känna sig respekterade. Vi är alla olika men lika mycket värda. Barnen ska utvecklas och lära utifrån sina egna förutsättningar och behov i nära samarbete med hemmet.

Vår syn på barn

- Barn är unika individer och utvecklas i sin egen takt.
- Barn är kompetenta med egna kunskaper och erfarenheter.
- Barn är ärliga och uppriktiga. Går rakt på och visar sina känslor.
- Barn är empatiska, sociala och hjälpsamma.
- Barn är nyfikna, vetgiriga och vill lära.
- Barn har idéer och tankar.
- Barn är aktiva och kreativa, har fantasi och är påhittiga.
- Barn tar initiativ och är lekfulla.
- Barn är positiva.
- Barn har rätt till respektfullt bemötande.
- Alla barn är lika mycket värda.

Ur Malung-Sälens förskolors pedagogiska deklARATION

Mål

För att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier och annan kränkande behandling arbetar vi i den dagliga verksamheten utifrån följande målsättningar:

- Alla på vår förskola ska känna sig trygga, sedda och bekräftade.
- Alla ska veta och känna att pedagogerna finns där för barnens skull.
- Alla ska möta kompetenta pedagoger som tar varje individ på allvar.
- Alla ska känna sig delaktiga i vad som händer på förskolan.
- Ingen ska behöva vara rädd för någon annan.
- Ingen ska behöva känna sig utanför eller ensam.
- Alla har ett positivt kroppsspråk och språkbruk.
- Alla som vistas på förskolan ska visa respekt och omtanke gentemot varandra.
- Alla pedagoger ska ha en god kontakt med föräldrar.

Till dig som förälder

Om du misstänker att ditt eller något annat barn utsätts för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion, sexuell läggning eller funktionsnedsättning eller annan kränkande behandling skall du alltid prata med personalen.

Det kan vara svårt att ta till sig att ens eget barn diskrimineras, trakasserar eller kränker andra barn men även i detta fall är det viktigt att prata med personalen. Alla måste ta gemensamt ansvar och arbeta för barnens trygghet och samhörighet.

Som vuxen har vi en skyldighet att ingripa när vi ser ett kränkande beteende. Om vi inte gör det kan det tolkas som att vi accepterar beteendet.

Vid kartläggning och utvärdering av mål för året involveras föräldrarna genom en brukarenkät och resultatet beaktas när vi sätter mål för nästa läsår.

Informerar vårdnadshavare om vår likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling vid inskolning, föräldramöten och/eller utvecklingssamtal. Den finns även tillgänglig för föräldrarna på kommunens hemsida. Personalen fångar upp föräldrars synpunkter och tar dem i beaktande i det fortsatta arbetet.

Personal

Vi pratar om innehållet i vår likabehandlingsplan/plan mot kränkande behandling i samband med höstens planeringsdag.

Kartläggning görs och mål för året sätts i oktober när personalen lärt känna barngruppen. Likabehandlingsplanen/planen mot kränkande behandling är ett levande dokument och allteftersom barngruppens behov och intressen ändras kan det bli aktuellt att uppdatera eller revidera mål och metoder under året.

Arbetslaget för diskussioner om innehåll, mål och om hur arbetet fortskrider på avdelningsplaneringar, veckomöten samt APT.

Planen följs upp i januari och utvärderas i maj.

Rektorer följer upp planen en gång om året.

Arbetsätt

Främjande

- För att skapa en god atmosfär lyfts varje barn fram i goda sammanhang.
- Pojkar och flickor ges lika stort utrymme och inflytande.
- Böcker och annat material som speglar olika familjebilder eller minoriteter används.
- Verksamheten planeras så att alla barn kan delta.

Förebyggande

- Pedagogerna är alltid i närheten där barnen finns.
- Vi ska vara positiva förebilder för barnen i deras sociala utveckling. Vi ska uppmuntra och berömma barnen när de visar omsorg och hjälpsamhet mot varandra och mot vuxna.
- Vi har ett övergripande ansvar för alla barn. Alla vuxna tar aktivt avstånd från och motverkar alla former av rasism, trakasserier, diskriminering och kränkningar. Det är all personals skyldighet att vara tydliga i markeringar när det gäller kränkande eller diskriminerande ord och handlingar. Vi skall reagera direkt och tydligt.
- Vi arbetar kontinuerligt med hantering av konflikter, att barnen ska förstå och respektera rättigheter, skyldigheter och hur man bemöter varandra och varandras olikheter. Ge barnen strategier hur de ska göra om och när de känner sig kränkta eller ser att någon annan blir kränkt.

- Vi ska regelbundet observera samspel mellan barnen, mellan barn och vuxna och vuxna emellan. Observationerna läggs som grund för det fortsatta arbetet med att förebygga kränkningar samt agerande om kränkningar uppstår. Observationer ska även användas som grund för diskussioner kring vårt förhållningssätt och vår barnsyn.
- Utvecklingssamtal erbjuds varje termin.

Kartläggningsmetod

Kartläggning sker kontinuerligt av pedagogisk personal på varje avdelning.

Personalen:

- är observanta på vad barnen uttrycker sig i lek, samtal och bild
- observerar barnen och barngruppen med fokus på det sociala samspelet
- kartlägger inne- och utemiljön utifrån riskfaktorer
- gör barnintervjuer om barnens trivsel på förskolan
- dokumenterar händelser i gruppen och på individnivå

Efter kartläggning görs en analys och utifrån den bestäms lämpliga åtgärder och ansvariga för dessa.

Riktlinjer om kränkningar kommer till personalens kännedom

Personalen är skyldig att agera så snart kännedom om att ett barn/vuxen känner sig utsatt för trakasserier eller annan kränkande behandling. Personalen ska utreda och dokumentera vad som hänt och vidta de åtgärder som behövs för att förhindra fortsatta kränkningar. Kännedom kan bygga på egna observationer, barns berättelser, föräldrars eller andra vuxnas berättelser.

A. När personalen ser:

1. Avbryta situationen.
2. Eventuella samtal med barnen/vuxna.
3. Samtal med all pedagogisk personal på avdelningen.
4. Observation av den sociala situationen på förskolan.
5. Samtal med vårdnadshavare för att få reda på om barnet berättat något hemma.
6. Åtgärd. Vad/hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”.
7. Samtal med vårdnadshavare (så här arbetar vi nu).

B. När föräldrar berättar eller när barnet berättar eller visar:

1. Observation av barnets sociala situation på förskolan.
2. Samtal med vårdnadshavare, barnet och ev. andra inblandade barn/vuxen.
3. Samtal/förankra hos all berörd pedagogisk personal och vid behov även specialpedagog och rektor.
4. Åtgärd. Vad/Hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”.
5. Samtal med vårdnadshavare (så här arbetar vi nu).

C. När barn kränker barn:

1. Avbryt situationen.
2. Samtala med barnen kring aktuell händelse.
3. Observera berörda barn.
4. Samtal/förankra hos all berörd pedagogisk personal och vid behov även specialpedagog och rektor.
5. Åtgärd. Vad/Hur gör vi? Se ”*Fortsatta åtgärder*”.
6. Samtal med vårdnadshavare (så här arbetar vi nu).

D. När vuxen kränker barn:

1. Avbryt situationen.
2. Ta upp enskilt med den vuxna vad du reagerat på.
3. Rektorn informeras omgående.
4. Rektorn tar omgående kontakt med vuxen för att komma åt problemet och tillsammans komma överens om hur man ska gå vidare.

E. När vuxen kränker vuxen:

1. Avbryt situationen.
2. Samtal med de inblandade.
3. Vid behov kontakta rektorn.

Fortsatta åtgärder för situationer under A, B OCH C

1. Utse en ansvarig pedagogisk personal. Viktigt att dokumentera åtgärder som görs.
2. Arbeta enskilt med det berörda barnet. Till exempel att stärka och lyfta fram det berörda barnets sociala plats i gruppen.
3. Arbeta med hela barngruppen. Till exempel genom temaarbeten, läsa böcker eller se på film som handlar om vänskap.
4. Uppföljning i arbetslaget. Varje vecka på avdelningsmöte.
5. Uppföljning med förälder inom tre veckor. Är problemet löst är åtgärden klar.
6. Förankra hos specialpedagog och rektor i samråd med vårdnadshavare och personal.
7. Arbetslaget utvärderar. Vad fungerade och vad fungerade inte?
Vad ska vi tänka på om det upprepar sig?
8. Utvärdering tillsammans med vårdnadshavare.

Fortsatta åtgärder för situationer under D och E

1. Rektor följer upp genom samtal med berörd vuxen utifrån överenskommen tidsperiod.
Viktigt att dokumentera åtgärderna som görs.
2. Rektor har särskilt ansvar för att följa upp och att utvärdera samspeklivet på aktuell avdelning/förskola under ett år framåt.